

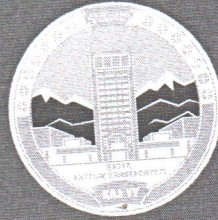
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

БИОЛОГИЯ ЖӘНЕ БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ БИОЛОГИИ И БИОТЕХНОЛОГИИ
FACULTY OF BIOLOGY AND BIOTECHNOLOGY

1150 жыл

Әл-Фарабидің мерейтойы

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-9 сәуір 2020 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-9 апреля 2020 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-9, 2020

Еккалиева С.С., Жумабекова М.О. ВЛИЯНИЕ TNF- α НА ПРОЛИФЕРАЦИЮ И ДИФФЕРЕНЦИРОВКУ СИНОВИАЛЬНЫХ МЕЗЕНХИМАЛЬНЫХ СТЕЛОВЫХ КЛЕТОК ЧЕЛОВЕКА.....	132
Бектаева А., Нурмагамбетов А.А., Мухамеджанова Т.Р. МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ДЕНСАУЛЫҚ ЖАҒДАЙЫН БАҒАЛАУ	133
Габитова А.А., Кириятова Т.Г., Толеубекова А.К. ВЛИЯНИЯ КИСЛОМОЛОЧНЫХ ПРОДУКТОВ С ДОБАВЛЕННЫМ ЭНТЕРОСОРБИРУЮЩИМ ПИЩЕВЫМ ВОЛОКНОМ НА БИОХИМИЧЕСКИЕ ПОКАЗАТЕЛИ КРОВИ КРЫС	134
Деева О.А., Ледеява С.С. ИССЛЕДОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВЬЯ ДЕВОЧЕК ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	135
Дәулет Г. Д.ПАТЧ-КЛАМП-СПЕКТРОСКОПИЯ АТЕРОТРОМБОЗДЫ ДИАГНОСТИКАЛАУ ӘДІСІ РЕТІНДЕГІ БОЛЖАМДЫ РӨЛІ	136
Дәулет Д., Бердіш В., Идришева Ш., Қуанышбек П. СІЛЕКЕЙДІҢ ДЕГИДРАТАЦИЯЛЫҚ ҚҰРЫЛЫМДАЛУЫНЫҢ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ КҮЙЛЕРГЕ ТӘУЕЛДІ ӨЗГЕРУІ	137
Деева О.А., Ледеява С.С. ИССЛЕДОВАНИЕ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВЬЯ ДЕВОЧЕК-ПОДРОСТКОВ	138
Дүйсенбек А.А., Бауыржан А.Б. ЖАЛПЫ БИОЛОГИЯНЫ ОҚИТУДА БІЛІМ БЕРУДІҢ ИНТЕНСИВТІ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҮЙЕНІ АНЫҚТАУ	139
Елеусізова А., Сейтжаппарова А. ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ У ЖЕНЩИН.....	140
Елубаева А. С. КОЛ КАЛЬЦИЯНЫҢ МИКРОБИОЦЕНОЗЫ.....	141
Ерболат М.Е., Нуржан А.К., Кенесжанова А. ЖАНУАРЛАРДЫ НИТРИТТІК УЛАНУ КЕЗІНДЕГІ ҚАНДАҒЫ БИОХИМИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРГЕ ӘСЕРІ	142
Нұрғаблешова А.Р., Хасен Ж.К., Мусаева А.Б. УДАРНО-ВОЛНОВАЯ ТЕРАПИЯ – ЭФФЕКТИВНЫЙ МЕТОД ЛЕЧЕНИЯ ПЛЕЧЕЛОПАТОЧНОГО ПЕРИАРТРИТА	143
Еркенова Н., Нурлан А., Жуыстай А. LIMONIUM MICHELSONII LINCZ СЫҒЫНДЫСЫНЫҢ ЖЕДЕЛ УЫТТЫЛЫҒЫН АНЫҚТАУ	144
Ермұханбетұлы Қ. 2008-2018 ЖЫЛДАР АРАЛЫҒЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТУБЕРКУЛЕЗ БОЙЫНША ЭПИДЕМИОЛОГИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙ.....	145
Есенбекова А.Е. ҚАЛЫПТЫ ЖӘНЕ ПАТОЛОГИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙДАҒЫ МИКРОРНК МАҢЫЗЫ	146
Жадырасын А., Хамза А. МИ ҚАН АЙНАЛЫМЫНЫҢ ЖІТІ БҰЗЫЛЫСЫНЫҢ ЖАЛПЫ КӨРІНСІ	147
Жакина К.Н. ВЛИЯНИЕ ВОЗРАСТА НА СОКРАТИТЕЛЬНУЮ АКТИВНОСТЬ ЛИМФАТИЧЕСКИХ УЗЛОВ.	148
Жанглесова С.Д. ПРИМЕНЕНИЕ ЛАЛ-ТЕСТА, В КАЧЕСТВЕ МЕТОДА ОПРЕДЕЛЕНИЯ БАКТЕРИАЛЬНЫХ ЭНДОТОКСИНОВ В ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВАХ.....	149
Жуыстай А., Тұрғанова Г., Сырайыл С., Еркенова Н. ҚОРҒАНЫСШӨПТЕР (PLUMBAGINACEA) ТҰҚЫМДАСЫНЫҢ КЕЙБІР ТҮРЛЕРІНІҢ УЫТТЫЛЫҒЫН ЗЕРТТЕУ	150
Жұмабаева А.М., Исаева Н.Б. ЕГЕУҚҰЙРЫҚТАРДЫҢ ЖҮРЕК-ҚАН ТАМЫР ЖҮЙЕСІНІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ ЛИМФАНЫҢ РЕОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІНІҢ ӨЗГЕРІСІ.....	151
Жұмабек Ж.Ж. ШЕТЕЛДІК СТУДЕНТТЕРДІҢ МЕДИЦИНАЛЫҚ ОРТАЛЫҚҚА ЖҮГІНУІ	152
Иманалиева М., Бакирова А., Шамгон А. ЖАСӨСПІМДЕРДІҢ ПСИХОФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПСИХОӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	153
Исаева Н.Б., Жұмабаева А.М. ЕГЕУҚҰЙРЫҚТАРЫҢ ЖҮРЕК-ҚАН ТАМЫР ЖҮЙЕСІНІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ ЖАҒДАЙЫ ЖӘНЕ КАННЫҢ БИОХИМИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІН ЗЕРТТЕУ	154
Иманалиева М. ЖАСӨСПІМ ЖАСТАҒЫ ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ПСИХОФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ БЕЙІМДЕЛУ ЕРЕКШЕЛІГІ.....	155
Қайрат Б.К., Сейткалыр Қ.Ә. КАЛЬЦИЙ-ӨТКІЗУШІ АМРА-РЕЦЕПТОРЛАРДЫҢ ЖҮЙКЕ ИМПУЛЬСТЕРІНІҢ СИНАПСТЫҚ БЕРІЛІСІНДЕГІ РӨЛІ.....	156
Қабдуова Ә.К., Ахметова С.Б., Сайлау Ж. МИКРООРГАНИЗМДЕРДІҢ БИОҰЛЫР ТҮЗУІ.....	157
Қайрат Б.К. НЕЙРОНДЫҚ ЖЕЛІДЕГІ ҚОЗУДЫ БАҚЫЛАУДА КАЛЬЦИЙ-ӨТКІЗУШІ КАИНАТТЫ РЕЦЕПТОРЛАРДЫҢ РӨЛІ.....	158
Кенесжанова А., Ерболат М.Е., Нуржан А.К. НИТРИТ ТҮЗДАРЫМЕН УЛАНУ КЕЗІНДЕГІ ҚАН МЕН ЛИМФАНЫҢ РЕОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕРІ	159
Кожабаява А.К., Чекалина К.С. ВЛИЯНИЕ ШКОЛЬНО-ОБУСЛОВЛЕННЫХ ФАКТОРОВ НА ЗДОРОВЬЕ УЧАЩИХСЯ.....	160
Кравцова П.А. НУТРИЦИОННЫЙ СТАТУС ЛИЦ ПОЖИЛОГО И СТАРЧЕСКОГО ВОЗРАСТА С АЛИМЕНТАРНО-ЗАВИСИМОЙ ПАТОЛОГИЕЙ	161

ЖАНУАРЛАРДЫ НИТРИТТІК УЛАНУ КЕЗІНДЕГІ ҚАНДАҒЫ БИОХИМИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТРЕГЕ ӘСЕРІ

Ерболат М.Е., Нуржан А.К., Кенесжанова А.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы

Әлемдік ғылымда нитраттар туралы бұрыннан белгілі. Қазір нитраттардың адам және ауыл шаруашылығы жануарлары үшін жоғары уыттылығы бар екені анықталған. Нитраттар нитратредуктаза ферментінің әсерінен нитриттерге дейін қалпына келеді де, қан гемоглобинімен әрекеттесіп, сонымен қатар ондағы 2 валентті темірді 3 валентке дейін тотықтырады. Нәтижесінде метгемоглобин пайда болады, ол оттегіні тасымалдауға қабілеттілігі жоқ. Сондықтан ағзаның жасушалары мен тіндерінің қалыпты тыныс алуы (тіндік гипоксия) бұзылады, осының нәтижесінде сүт қышқылы мен холестерин жиналады, ал ақуыз мөлшері күрт төмендейді. Әсіресе бұл емшектегі балалар үшін нитраттар өте қауіпті, өйткені олардың ферменттік негізі жетілмеген және метгемоглобиннің гемоглобинге айналу қалпы баяуырақ жүреді. Сондай-ақ, жүкті әйелдерде түсік пайда болады, ал ерлерде бұл көбінесе-потенцияның төмендеуі байқалады. Олардың улы әсері кезінде адамда асқазан-ішек жолында катерлі ісіктердің пайда болуына қатты әсер етеді. Қан тамырларының күрт кеңеюін тудыруы мүмкін, соның нәтижесінде қан қысымы төмендейді. Осыған байланысты біздің зерттеу жұмысымыздың мақсаты организмнің нитрит тұздарымен улану кезіндегі қанның биохимиялық көрсеткіштерін зерттеу болып табылады.

Зерттеу жұмысымыздың мақсаты жануарлардың нитрит және натрий тұздарымен улану кезінде лимфаның биохимиялық көрсеткіштерін зерттеу. Зерттеу жұмысы салмағы 250 ± 5 г. болатын лабораториялық ақ егеуқұйрықтармен жүргізілді. Зерттеу жұмыстарына байланысты алынған егеуқұйрықтар екі топқа бөлінді, 1-ші топ бақылау тобы, 2-ші топ тәжірибелік топ. Екінші топ жануарларына тері астына натрий нитриті (NaNO_2) сулы ерітіндісі 3 мг/100 г салмақ мөлшерінде енгізілді. Қан мен лимфаның физикалық-химиялық көрсеткіштері анықталды.

Зерттеу жұмыстарымызда көрсеткендей, қандағы метгемоглобиннің артқандығы 10%-ға артқандығы байқалады. Бұл өз кезегінде организмде гемдік гипоксияның болатындығын көрсетеді. Тәжірибеден алған мәліметтер бойынша уландырудан кейін қанның рН көрсеткіші ацидоз бағытына өзгергендігін көрсетеді. Ал адам және жануарлар организмінде рН көрсеткіштері маңызды өте зор. Қандағы рН көрсеткіші бақылау тобымен салыстырғанда 0,7%-ға төмендегендігін байқай аламыз. Алынған мәліметтерден байқанымыздай, натрий нитритімен улану кезінде қанның гематологиялық көрсеткіштерінің өзгерістері, әсіресе қандағы тромбоциттердің санының артуы, қанның ұю жылдамдығының артуы байқалады. Жануарларда бақылау тобында қан плазмасы құрамындағы жалпы белок мөлшері келтірілген ғылыми әдебиеттерге сай келеді. Тәжірибе жұмыстарында жалпы белок мөлшері қан плазмасында уланудан кейін төмендегені байқалады: қан плазмасында қалыпты жағдайда $63,5 \pm 0,12$ г/л мөлшерін көрсетсе, уландырудан кейін бұл көрсеткіштер бақылау тобымен салыстырғанда 15%-ға дейін төмендегені байқалады, яғни $54,1 \pm 0,2$ г/л мөлшерін көрсетті. Қан плазмасындағы биохимиялық өзгерістер, әсіресе жалпы белок құрамының төмендеуі сонымен қатар бауырдағы белок синтезінің төмендеуіне байланысты деп болжауға болады, әрі аммиактың мочевиіне айналу процесі төмендейді.

Алынған мәліметтерден байқағанымыздай, нитрит тұздарымен уландыру кезінде, егеуқұйрықтардың қанындағы биохимиялық көрсеткіштерінде айтарлықтай өзгерістер болатындығы анықталды.

Ғылыми әсетекшілері: б.ғ.к., доцент м.а Атанбаева Г.Қ.